TEMA-CHEIE[1]
Art. 6 (latura civilă)
Obligația de motivare a refuzului de a sesiza Curtea de Justiție a Uniunii Europene cu titlu preliminar

(Ultima actualizare: 28.02.2025)

Introducere

Art. 6 § 1 din Convenție le impune instanțelor naționale să își motiveze hotărârile. Rezultă că instanțele naționale au obligația de a motiva, în lumina legii aplicabile, orice hotărâre prin care acestea refuză să sesizeze cu titlu preliminar o altă autoritate națională sau internațională (*Ullens de Schooten și Rezabek împotriva Belgiei*, 2011, pct. 60).

În statele membre ale Uniunii Europene (UE), atunci când o chestiune referitoare în special la interpretarea tratatelor, a Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene sau a actelor adoptate de instituțiile UE se invocă într-o cauză pendinte în fața unei instanțe naționale, această instanță *poate* să ceară Curții de Justiție a Uniunii Europene („CJUE") să pronunțe o hotărâre preliminară asupra chestiunii în cauză. Atunci când o astfel de chestiune se invocă într-o cauză pendinte în fața unei instanțe naționale de ultim grad de jurisdicție, această instanță este *obligată* să sesizeze CJUE cu o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare, în temeiul articolului 267 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

Totuși, această obligație impusă instanțelor de ultim grad de jurisdicție în temeiul dreptului Uniunii Europene nu este absolută. În hotărârea pronunțată în cauza *Cilfit*[2], CJUE a precizat că instanțele naționale nu sunt obligate să sesizeze CJUE cu o trimitere preliminară în următoarele trei situații: (i) în cazul în care constată că problema invocată nu este pertinentă, (ii) atunci când dispoziția dreptului UE în cauză a făcut deja obiectul unei interpretări din partea CJUE sau (iii) atunci când aplicarea corectă a dreptului comunitar se impune cu o asemenea evidență încât nu mai lasă loc niciunei îndoieli rezonabile.

Principii extrase din jurisprudența actuală

- Convenția nu garantează, ca atare, niciun drept la sesizarea cu titlu preliminar a CJUE de către o instanță națională (*Ullens de Schooten și Rezabek împotriva Belgiei*, 2011, pct. 57; *Baydar împotriva Țărilor de Jos*, 2018, pct. 39; *Sanofi Pasteur împotriva Franței*, 2020, pct. 69).
- Totuși, Curtea nu exclude posibilitatea ca refuzul unei instanțe de a admite o cerere de sesizare cu titlu preliminar să încalce, în anumite împrejurări, caracterul echitabil al

[1] Întocmită de Grefă. Nu obligă Curtea.
Prezenta traducere este publicată cu acordul Consiliului Europei și al Curții Europene a Drepturilor Omului și reprezintă responsabilitatea exclusivă a Institutului European din România.
[2] Hotărârea Curții de Justiție din 6 octombrie 1982, în cauza *CILFIT împotriva Ministero della Sanità*, C-283/81, EU:C:1982:335; a se vedea, de asemenea, Hotărârea Marii Camere a CJUE din 6 octombrie 2021, în cauza *Consorzio Italian Management e Catania Multiservizi*, C-561/19, EU:C:2021:799, și Hotărârea Marii Camere a CJUE din 15 octombrie 2024, în cauza *Kubera*, C-144/23, EU:C:2024:881.

procesului. Același lucru este valabil atunci când refuzul se dovedește arbitrar, și anume în cazul în care a existat un refuz, chiar dacă normele aplicabile nu prevăd nicio excepție de la principiul trimiterii preliminare sau vreo alternativă la aceasta, în cazul în care refuzul se bazează pe alte motive decât cele prevăzute de aceste norme și în cazul în care refuzul nu a fost motivat în mod corespunzător, în conformitate cu aceste norme (*Ullens de Schooten și Rezabek împotriva Belgiei*, 2011, pct. 59).

- Aceasta înseamnă că, în cazul în care instanțele naționale, ale căror hotărâri nu sunt supuse vreunei căi de atac în dreptul național, refuză să sesizeze CJUE pentru a se pronunța cu titlu preliminar privind o chestiune care a fost invocată în fața lor, referitoare la interpretarea dreptului UE, acestea sunt obligate să-și motiveze refuzul în lumina excepțiilor prevăzute în jurisprudența CJUE (*Ullens de Schooten și Rezabek împotriva Belgiei*, 2011, pct. 62; *Sanofi Pasteur împotriva Franței*, 2020, pct. 70).
- Atunci când Curtea examinează, pe această bază, o plângere întemeiată pe o pretinsă încălcare a art. 6 § 1, sarcina sa constă în a se asigura că refuzul în litigiu a fost însoțit în mod corespunzător de o astfel de motivare. Totuși, deși această verificare trebuie efectuată în detaliu, nu este sarcina Curții să examineze erorile care ar fi putut fi comise de instanțele naționale în interpretarea sau în aplicarea legislației relevante (*Ullens de Schooten și Rezabek împotriva Belgiei*, 2011, pct. 60-61; *Sanofi Pasteur împotriva Franței*, 2020, pct. 69).
- Problema stabilirii dacă o instanță națională și-a îndeplinit sau nu obligația de motivare a deciziilor sale poate fi apreciată doar în lumina circumstanțelor cauzei (*Baydar împotriva Țărilor de Jos*, 2018, pct. 40), ținând seama de scopul obligației impuse de art. 6 § 1 din Convenție și având în vedere procedura în ansamblu (*Harisch împotriva Germaniei*, 2019, pct. 42).
- Astfel, în cazul în care o instanță națională superioară a respins o cerere printr-o motivare sumară întrucât aceasta nu a ridicat nicio problemă juridică de importanță fundamentală sau nu avea perspective de succes, este acceptabil ca instanța respectivă să nu trateze în mod explicit cererea de sesizare cu titlu preliminar a CJUE adresată în acest context (*Baydar împotriva Țărilor de Jos*, 2018, pct. 42). Același lucru este valabil atunci când cererea a fost declarată inadmisibilă pentru nerespectarea condițiilor de admisibilitate [*Astikos Kai Paratheristikos Oikodomikos Synetairismos Axiomatikon și Karagiorgos împotriva Greciei* (dec.), 2017, pct. 47], dacă cererea de decizie preliminară este argumentată insuficient sau este formulată în termeni vagi sau generali [*John împotriva Germaniei* (dec.), 2007]. În astfel de cazuri, răspunsurile la întrebările avute în vedere, oricare ar fi acestea, nu ar avea niciun impact asupra soluționării cauzei [*Astikos Kai Paratheristikos Oikodomikos Synetairismos Axiomatikon și Karagiorgos împotriva Greciei* (dec.), 2017, pct. 47].
- Motivele pentru respingerea unei cereri de decizie preliminară în temeiul criteriilor *Cilfit* pot fi deduse din motivarea restului hotărârii pronunțate de instanța în cauză [*Krikorian împotriva Franței* (dec.), 2013, pct. 97-99] sau din motivele invocate în hotărârile instanțelor inferioare (*Harisch împotriva Germaniei*, 2019, pct. 37-42).

Exemple notabile

- *John împotriva Germaniei* (dec.), 2007 – obligația reclamanților de a motiva în mod explicit și precis o cerere de a sesiza CJUE cu titlu preliminar.
- *Ullens de Schooten și Rezabek împotriva Belgiei*, 2011 – principiul potrivit căruia instanțele naționale au obligația de a motiva, în lumina legii aplicabile, orice hotărâre prin care refuză să sesizeze CJUE cu titlu preliminar.
- *Vergauwen și alții împotriva Belgiei* (dec.), 2012 – exemplu de respectare de către instanțele naționale a obligației de a motiva refuzul de a sesiza CJUE cu o trimitere preliminară.

- *Baydar împotriva Țărilor de Jos*, 2018 – admiterea respingerii unei cereri printr-o motivare sumară care nu face referire în mod explicit la trimiterea preliminară la CJUE.
- *Harisch împotriva Germaniei*, 2019 – luarea în considerare în mod corespunzător a scopului obligației de motivare a hotărârilor judecătorești și a procedurii în ansamblu: motivele pentru respingerea unei cereri de decizie preliminară pot fi deduse din motivele invocate de instanțele inferioare.
- *Sanofi Pasteur împotriva Franței*, 2020 – obligația instanței naționale de a face referire în mod explicit, în lumina circumstanțelor cauzei, la una din cele trei situații prevăzute în Hotărârea *Cilfit* a CJUE, cu condiția ca cererea de decizie preliminară să fi fost formulată precis, în conformitate cu cerințele dreptului intern, și ca recursul să nu fi fost respins ca inadmisibil sau nefondat din motive temeinice.

Recapitularea principiilor generale

- Principii generale: *Baydar împotriva Țărilor de Jos*, 2018, pct. 39-44; *Sanofi Pasteur împotriva Franței*, 2020, pct. 68-71.

Trimiteri suplimentare

Ghiduri privind jurisprudența:

- Ghid privind dreptul Uniunii Europene în jurisprudența Curții
- Ghid privind art. 6 (latura civilă) - Dreptul la un proces echitabil

PRINCIPALELE TRIMITERI JURISPRUDENȚIALE

Hotărâri de principiu:

- *Ullens de Schooten și Rezabek împotriva Belgiei*, nr. 3989/07 și 38353/07, 20 septembrie 2011 (neîncălcarea art. 6 § 1);
- *Baydar împotriva Țărilor de Jos*, nr. 55385/14, 24 aprilie 2018 (neîncălcarea art. 6 § 1);
- *Sanofi Pasteur împotriva Franței*, nr. 25137/16, 13 februarie 2020 (încălcarea art. 6 § 1).

Alte cauze care intră sub incidența art. 6 § 1:

- *Moosbrugger împotriva Austriei* (dec.), nr. 44861/98, 25 ianuarie 2000 (art. 6 § 1: inadmisibilă – în mod vădit nefondată);
- *John împotriva Germaniei* (dec.), nr. 15073/03, 13 februarie 2007 (art. 6 § 1: inadmisibilă – în mod vădit nefondată);
- *Vergauwen și alții împotriva Belgiei* (dec.), nr. 4832/04, 10 aprilie 2012 (art. 6 § 1: inadmisibilă – în mod vădit nefondată);
- *Stichting Mothers of Srebrenica și alții împotriva Țărilor de Jos* (dec.), nr. 65542/12, 11 iunie 2013 (art. 6 § 1: inadmisibilă – în mod vădit nefondată);
- *Ryon și alții împotriva Franței* (dec.), nr. 33014/08 și alte 5, 15 octombrie 2013 (art. 6 § 1: inadmisibilă – în mod vădit nefondată);
- *Krikorian împotriva Franței* (dec.), nr. 6459/07, 26 noiembrie 2013 (art. 6 § 1: inadmisibilă – în mod vădit nefondată);
- *Dhahbi împotriva Italiei*, nr. 17120/09, 8 aprilie 2014 (încălcarea art. 6 § 1);
- *Schipani și alții împotriva Italiei*, nr. 38369/09, 21 iulie 2015 (încălcarea art. 6 § 1);
- *Wind Telecomunicazioni S.P.A. împotriva Italiei* (dec.), nr. 5159/14, 8 septembrie 2015 (art. 6 § 1: inadmisibilă – în mod vădit nefondată);
- *Astikos Kai Paratheristikos Oikodomikos Synetairismos Axiomatikon și Karagiorgos împotriva Greciei* (dec.), nr. 29382/16 și 489/17, 9 mai 2017 (art. 6 § 1: inadmisibilă – în mod vădit nefondată);
- *Somorjai împotriva Ungariei*, nr. 60934/13, 28 august 2018 (art. 6 § 1: inadmisibilă – în mod vădit nefondată);
- *Harisch împotriva Germaniei*, nr. 50053/16, 11 aprilie 2019 (neîncălcarea art. 6 § 1);
- *Repcevirág Szövetkezet împotriva Ungariei*, nr. 70750/14, 30 aprilie 2019 (neîncălcarea art. 6 § 1);
- *Bley împotriva Germaniei* (dec.), nr. 68475/10, 25 iunie 2019 (art. 6 § 1: inadmisibilă – în mod vădit nefondată);
- *Bio Farmland Betriebs S.R.L. împotriva României*, nr. 43639/17, 13 iulie 2021 (încălcarea art. 6 § 1);
- *Silvestri și alții împotriva Italiei* (dec.), nr. 76571/14 și alte 13, 28 iunie 2022 (art. 6 § 1: inadmisibilă – în mod vădit nefondată);
- *Rutar și Rutar Marketing d.o.o. împotriva Sloveniei*, nr. 21164/20, 15 decembrie 2022 (încălcarea art. 6 § 1);
- *Georgiou împotriva Greciei*, nr. 57378/18, 14 martie 2023 (încălcarea art. 6 § 1)
- *Jesus Pinhal împotriva Portugaliei**, nr. 48047/15, 8 octombrie 2024 (art. 6 § 1: inadmisibilă – în mod vădit nefondată).